

СТАНОВИЩЕ

От: проф. дн Венцислав Димов

На: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, специалност

Журналистика – Медийна музика

Автор: Пламена Ангелова Петрова, редовен докторант в Катедра „Радио и телевизия“, ФЖМК, СУ „Св. Климент Охридски”

Тема: „Българският метъл – музика, символи и медийни образи”

1.Въведение с представяне на докторанта

Пламена Ангелова Петрова познавам като студентка още от 2011 г. – преподавал съм ѝ по време на следването ѝ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, във Факултета по журналистика и масова комуникация, където завърши последователно „Журналистика“, профили „Радио“ и „Култура“ (Бакалавърска степен, 2015) и „Реклама и публична комуникация“ (Магистърска степен, 2016). Една от най-активните студентки, тя защити с отличие под мое ръководство две дипломни работи, в които доказа възможностите си като изследовател. Следя и нейните прояви като автор и водещ на седмично музикално предаване в студентското радио „Реакция“ (2013-2020), където е и член на борда на радиото (от 2018). Като журналист и репортер с много интервюта, концертни репортажи, ревюта на албуми, тя е едно от авторските имена в сайта „Metal Hangar 18“. Работи и в сферата на гражданските организации, като координатор, доброволец, създател на съдържание в няколко проекти по програма Еразъм +. Пламена Петрова е редовен докторант в Катедра „Радио и телевизия“, ФЖМК, СУ „Св. Климент Охридски“, през периода 2017-2020 (зачислена със заповед № РД 20-1000/12.07.2017, по направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки, специалност Журналистика – Медийна музика; отчислена с право на защита през юли 2020 г. По време на докторантурата тя участва активно в научния живот на катедрата (в научни конференции и семинари), сътрудничи на академични екипи в работата по проекти (вътрешни, към НИС-СУ и външен, подкрепен от ФНИ), осъществи публикации на научни статии и рецензии в академично издание „Медialog Бг“; включи се в преподавателския процес, като води упражнения по „Музика в електронните медии“. Дисертацията, написана под мое научно ръководство, получи висока

оценка на вътрешната защита на докторанта през юли 2021 г. Ако трябва да обобща, личната ми оценка е, че Пламена Петрова има качества както на журналист, така и на изследовател, съчетаващ трудолюбие и креативност; като едно от младите пера на музикалната журналистика тя има предимството да познава отвътре обекта на своите изследвания и не на последно място – и той да я припознава като своя и да ѝ сътрудничи.

2.Върху дисертацията: тема, обект, цели, задачи, методология

Значимостта на избраната тема е видна от факта, че метъл музиката има съществено място в българския живот през последните десетилетия, но съответстващи на това изследвания са малобройни. Тезата на автора е, че българският метъл се развива по начин подобен, но асинхронен на западния метъл, като забавяне, свързано с политически, икономически и социални фактори: поява в условия на социализъм и забрана; липса на изградена музикална индустрия, практики и средства; избирателна пропускливост на течения и стилове. Петрова си поставя целта „да се изследва задълбочено и комплексно българския метъл като култура и музика, през неговата еволюция, взаимодействията му с медийните и физически пространства; да се анализират медийните образи на метъла в България и да се очертаят основните символи, пренесени в локалния метъл от глобалната сцена“. Във връзка с основната цел в труда са реализирани няколко изследователски задачи: проследено е развитието на метъла в България от появата през 80-те години на ХХ век до 2021 г.; издирени и интервюирани са респонденти, които са споделили биографични разкази с вътрешна перспектива към темата; анализирани са много първични и вторични източници (видеоклипове, песни, текстове, журналистически материали) с информация за характеристики и употреби на символите и образите в и за метъла. Избраните изследователски методи са комплексни: съчетават се „етик“ и „емик“ подходи; описание и интерпретация. Използвано е етнографско наблюдение с описание на явлението през първични (музика – записи, клипове; обложки на албуми, снимки) и вторични (журналистически материали и образи в медиите) източници, които са синхронни и асинхронни. Прилагано е включено наблюдение на изследователя, който е ангажиран като участник в културна група в ролите на фен, радио водещ и репортер; посетил десетки фестивали и концерти. Приложен е методът на дълбочинни интервюта, част от които са включени в текста. Комбинирани са количествени и качествени методи: дискурсивен и

контент анализ на специализирани медии и аудитории. Изследването попада в научните полета на социалните и хуманитарни науки, културна антропология и антропология на музиката, изследване на популярната музика, изследване на медиите.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем от 449 страници. От тях 296 страници са основен текст, 42 страници са библиография и източници. Използваната научна литература обхваща общо 87 източника: 56 на кирилица и 31 на латиница; другите източници (интернет ресурси) са общо 315, от които 220 електронни публикации, 11 нормативни актове и 84 видеоклипове. Приложението с обем 109 страници включва 14 интервюта с респонденти по темата.

Дисертационният труд е структуриран в увод, пет глави, заключение, списък на използвана библиография и други източници (интернет източници, нормативни актове, видеоклипове) и приложение (интервюта с респонденти по темата).

В Увода са изяснени темата, обекта и предмета на изследването. Ясно са артикулирани основната теза, целите, задачите и методите на изследване.

Първа глава, „Теоретични и терминологични базиси“, поставя теоретичната рамка на изследването и дефинира понятийния апарат. Анализирани и приложени са концепциите на ключови автори и трудове (Дерида, Хол, Хебдидж, Бенет, Торнтън, Слобин, Хесмондхол, Шукър, Стателова, Пейчева и др.) за популярна култура и рок, хибридность и смесеност, субкултури и аудитории, сцена и фестивал.

Във втора глава, „Метълът като култура“ се разгръща темата за субкултурата като поява и развитие, характеристики и място в науката. Прилагат се комплексно изводите от няколко типа изследвания на метъла като младежка субкултура в България: аналитично-психологически на Ана Стефанова, социологически на Петър-Емил Митев, антропологически. Петрова продължава тази посока, като съчетава своето етнографско и включено наблюдение с биографични разкази на респондентите в интервютата. Така в дисертацията за пръв път подробно е описана еволюцията на метъл културата в България през местата и локалните специфики, визуалното себеизразяване на метълите в диахрония, предпочитани медии и музики, конфликтите.

Трета глава „Метъл музиката в България“ представя метъл-сцената като периодизация и еволюция, анализ на стилистичната и лингвистична идентичност. Петрова, през данни от

„Българските рок архиви“ и собствени проучвания проследява развитието, диференцирането и хибридизирането на жанра от 80-те години на XX век до 2021 г. Разгърнато е изследването на фестивалите и концертно-фестивалните образи на емблематични формати, като „Каварна Рок“ и „Hills Of Rock“, но и на малки ъндърграунд метъл-фестивали.

Четвърта глава анализира символиката, предлага систематизация на символите в метъла на макро-, мезо- и микрониво; като се фокусира върху символите във видеоклип, артуърк, текст и дрескод. Като един от приносите на авторката тук ще посоча връзката между типа видео (авангардно, наративно, пърформънс) и символиката, очертаните основни тенденции в българските метъл клипове в периода 2010-2020 г., изведените функции на видеото. Петрова стига до важен извод: символите в метъла имат двойствен характер – те са архетипни, но съществуването им често е продиктувано от прагматични и финансови причини.

Петата глава „Метъл и медии“ е основна в работата, защото анализира взаимодействията между метъл, медии и публики през призмата на медийната еволюция в България. През основните пресечни точки на взаимодействията между фестивали (и концерти), видеоклипове и медии (печатни и онлайн; радио и телевизия; специализирани и мейнстрийм медии) се анализира мястото на метъла в медийните пространства; формирането и трансформирането на специфичните образи в българския метъл. Тук се откроява включването в изследователската оптика и на пандемичния период с липсващите концерти и редките албуми.

Заклучението предлага обобщения, потвърждава началната теза, излага основните изводи на изследването.

4. Преценка на личните приноси на докторанта

Пламена Петрова сочи в автосправка пет ядра като приноси на своя труд. Приемам тази типология: 1). комплексно и интердисциплинарно изследване на българския метъл като култура и музика със свой език, облик и характеристики; 2). Опит за първа обстойна „микроистория“ на музикалните предавания по радиото и телевизията и на онлайн изданията за рок и метъл, ролята на музикалната журналистика и на журналистите като фигури в метъла; 3). изследване на саморефлексията на музикантите за медийната им

стратегия, отношението им към медиите и към сцената; 4). задълбочен анализ на видеоклиповете през систематизирането на символите и знаците в метъла; 5). систематизация на критериите за сравнението между двата периода: на държавна цензура и пазарен натиск като режими на регулация на музикалната култура.

Към тези приноси мога да добавя още няколко: изследването е едно от малкото в нашата наука, което отразява динамиката на процесите – взаимодействия с глобални стилове; диахронен анализ на българската история на явлението; ролята на музиканти, медии и журналисти; рефлексивни прочити на най-актуални, случващи се в момента процеси и – най-вече – изграждането на мащабна, широка, същевременно дълбоко интерпретативна картина на българския метъл и неговите медийни образи. Всичко това аргументира следните положителни качества на работата: информативност; актуалност на тематиката и разработката; диалогичност; научна новост; намирането и развиването на собствена „ниша“ в научното поле; компетентност по проблема.

5. Заключение

Въз основа на аналитичния и критичен прочит на дисертационния труд „Българският метъл – музика, символи и медийни образи“ може да се обобщи, че трудът на Пламена Петрова е приносен според показателите за научна дейност, посочени в ЗРАСРБ, изследва важна за медийните, културно-антропологически и етномузикологически научни области проблематика, доразвива и обогатява съществуващите досега знания в българската наука. Той напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за присъждане на ОНС „Доктор“. Оценката ми за труда е висока и положителна, гласувам за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Пламена Петрова и вярвам, че колегите от научното жури ще сторят това. Достойнствата на труда са постижения както за автора, така и за нашата академична колегия на Катедра „Радио и телевизия“, която има заслуга за постигането на успешните научни резултати в рецензираната дисертация.

13. 11 2021

проф. дн Венцислав Димов